

Työryhmä opintokeskusten rahoitusjärjestelmän muutosvaihtoehtojen selvittämiseksi

Aika: Torstai 2.2.2023 klo 9.02–10.47

Paikka: **Sisäministeriö, nh Aleksanteri 242 (2. krs), Kirkkokatu 12, 00170 Helsinki**

Läsnä: Asiantuntija Petra Heikkinen, opetus- ja kulttuuriministeriö, puheenjohtaja
Hallitusneuvos Marjaana Larpa, opetus- ja kulttuuriministeriö, varapuheenjohtaja
Erityisasiantuntija Hanna Salokaarto, opetus- ja kulttuuriministeriö
Erityisasiantuntija My Willman, opetus- ja kulttuuriministeriö
Erityisasiantuntija Leena Matilainen, opetus- ja kulttuuriministeriö
Erityisasiantuntija Seppo Hänninen, Opetushallitus
Asiantuntija Mirka Råback, Opetushallitus, sihteeri
Pääsihteeri, opintojohtaja, Annika Kokko, Kansallinen Sivistysliitto ry
Pääsihteeri, opintojohtaja Tuula Kumpumäki, Kansan Sivistystyön Liitto KSL ry
Opintojohtaja Hanna Pulkkinen, Kirkkopalvelut ry
Toiminnanjohtaja Paula Yliselä, Maaseudun Sivistysliitto r.y.
Toiminnanjohtaja, rehtori Marita Salo, Opintotoiminnan Keskusliitto ry
Opintojohtaja Arto Luukkanen, Peruskansan Sivistysliitto ry
Pääsihteeri, rehtori Anneliina Wevelsiep, Sivistysliitto Kansalaisfoorumi Skaf ry
Sektorivastaava Viveka Åberg, Svenska folkskolans vänner rf
Rehtori Tanu Heikkinen, Toimihenkilöjärjestöjen Sivistysliitto Tjs ry
Pääsihteeri Katri Söder, Työväen Sivistysliitto TSL ry
Opintojohtaja Katja Alvoittu, Vihreä Sivistysliitto ry

Poissa: Opetusneuvos Annika Bussman, opetus- ja kulttuuriministeriö
Pääsihteeri Jari Karttunen, Demokraattinen Sivistysliitto r.y.

Asialista

1. Kokouksen avaaminen ja asialistan hyväksyminen
Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.02.
2. Edellisen kokouksen muistio
Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.
3. Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus eduskunnalle puoluerahoituksen valvonnasta 2021, ylitarkastaja Hanna Surakka ja johtava lainsäädäntöasiantuntija Kaj von Hertzen Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV).

Esityksessä tuotiin esille millaisia huomioita VTV on tehnyt liittyen puoluerahoituksen valvontaan, valtionavustuksiin ja opintokeskusten kanssajärjestäjien kanssa toteutettaviin koulutuksiin. (Liite 1)

VTV on todennut tarkastuksessaan, että kanssajärjestäjälle on tullut rahaa opintokeskuksilta, mutta rahoituksen alkuperää järjestö ei ole voinut todentaa.

Keskustelussa todettiin, että opintokeskuksilta kanssajärjestäjille siirtyvä raha on pääasiassa valtionosuusrahoitusta. Puoluelaisissa mainitaan 8 §:ssä vain

valtionavustus, mutta keskustelussa todettiin, että 8 § 2. momentin 6. kohta koskee myös muuta valtion rahoitusta kuin valtionavustusta, eli myös valtionosuutta.

VTV:n näkökulmasta valtionosuuden siirtämisestä kanssajärjestäjille ei ole välttämätöntä määritellä vapaan sivistystyön laissa, jos on selvästi osoitettavissa mihin siirto perustuu. Selkeämpää olisi, jos se olisi laissa mainittu. VTV:n näkökulmasta on tärkeää, että pystytään osoittamaan mikä on rahoituksen alkuperä.

Keskustelussa nousi esille, että kaikki kanssajärjestäjät eivät ole tietoisia opintokeskusten maksaman koulutustuen alkuperästä. Lisäksi todettiin, että opintokeskuksilla on mahdollisuus kehittää prosesseja ja toimintakäytänteitä niin, että kanssajärjestäjät tietävät koulutustuen alkuperän.

Lisäksi keskustelussa nousi esille yhdistyslakiin 1.7.2023 tuleva muutos koskien pienten yhdistysten kevennettyä kirjanpitoa.

4. Vapaan sivistystyön lain 13 §:n 5. kohta, hallitusneuvos Marjaana Larpa, OKM

Marjaana Larpa esitteli lain kohdan nykytilaa ja taustaa sille, miten lainkohtaa tulee tulkita. Esitys liitteenä 2.

Keskustelussa todettiin, että koulutustuki on vain osa koulutuksen järjestämisen kustannuksista. Ilman muuta rahoitusta ei koulutusta käytännössä voi toteuttaa. Esimerkiksi vapaaehtoistoiminnassa on tärkeää, että koulutukset vapaaehtoisille saadaan toteutettua ilman osallistumismaksua.

Keskustelussa esille nousi huomio siitä, että ovatko kanssajärjestäjät jatkossa eri asemassa sen mukaan, millä ne kattavat omarahoituksen. Esimerkiksi ammattiliitot, jotka eivät käytä valtionavustuksia vaan jäsenmaksuja verrattuna pieniin yhdistyksiin. Alkavatko opintokeskukset tämän vuoksi mahdollisesti valikoida kanssajärjestäjiä sen mukaan kenen kustannukset saavat ilmoittaa kokonaan käyttökustannuksiin.

Jos valtion rahoitusta ei saa käyttää koulutuksien omarahoitusosuuteen, osa kanssajärjestäjistä tinkii koulutuksesta.

Keskustelussa nousi kolme kysymystä, joihin työryhmän työskentelyssä halutaan saada vastauksia:

- i. Jäsenjärjestö, joka saa valtiolta rahoitusta, voiko se saada edelleen rahoitusta (koulutustukea) opintokeskuksilta?
- ii. Pitääkö kanssajärjestäjän erikseen ilmoittaa tunteihin käytettyjen varojen lähde jos rahoitusta tulee sekä omarahoituksesta että valtiolta tulleesta rahasta. Ja pitääkö opintokeskuksen silloin jättää valtiolta tulleella rahalla kustannetut kustannukset raportoimatta?
- iii. Jos opintokeskus saa yleisavustusta, pitääkö silloin jättää kaikki kulut ulkopuolelle? Mitä kuluja silloin raportoidaan kustannusraportoinnissa?

5. Tilannekatsaus kyselyyn opintokeskusten kanssajärjestäjille

Kanssajärjestäjille tarkoitettuun kyselyyn on tähän mennessä vastannut noin 200 kanssajärjestäjää. Osa opintokeskuksista on lähettänyt kyselyn kanssajärjestäjille vasta vähän aikaa sitten. Sovittiin, että opintokeskukset lähettävät vielä muistutusviestin. Vastausaikaa on perjantaihin 10.2.2023 saakka.

6. Työryhmän loppuraportin luku 1 luonnos: keskustelu luvun sisällöstä

Todettiin, että työryhmä ei ole ehtinyt kommentoida lukua. Asian käsittely siirretään myöhempään vaiheeseen.

7. Työryhmän loppuraportin luku 2 luonnos: keskustelu luvun rakenteesta

Käytiin läpi raportin sisällysluettelo ja sovittiin, että luvun 2 luonnos toimitetaan luettavaksi vasta sitten, kun kanssajärjestäjäkyselyn tulokset on sisällytetty lukuun.

Keskustelussa pidettiin tärkeänä, että sitten kun työryhmä pohtii vaihtoehtoja, tulee huomioida, miten turvaltaan kansalaisjärjestöjen mahdollisuus järjestää koulutustoimintaa opintokeskusten kanssa tulevaisuudessakin.

Raportissa huomioidaan ratkaisuvaihtoehtojen vaikutusten arviointi.

8. Seuraavan kokouksen ajankohta

28.2. klo 9–11, ympäristöministeriö, nh Lohi, Aleksanterinkatu 7, Helsinki

9. Muut asiat

Keskustelussa nousi esille työskentelyssä huomioitavia selvityksiä ja asiakirjoja:

- i. VM:n selvitys järjestöjen varainhankinnan avustamisesta ja tukemisesta valtionavustustoiminnassa
- ii. OM:n selvitykset vapaaehtoistoiminnasta ja kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksistä
- iii. Kansallinen demokratiaohjelma 2025.
- iv. Yhdistyslain muutos

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.47